

DRZEWO ŻYCZEŃ

scenariusz działań edukacyjnych

Autorka: Justyna Skwarska

Grupa docelowa: działanie skierowane jest do osób dorosłych w różnym wieku. Grupa powinna liczyć maksymalnie 14 osób, aby umożliwić swobodną rozmowę podczas spotkań.

Czas: ok. 1-2 tygodni z uwzględnieniem czasu na komunikację spotkania. Czas spotkania – ok.1,5 godziny.

Cele:

Działanie ma podnieść świadomość roli drzew w spowalnianiu zmian klimatycznych oraz w podniesieniu komfortu życia. Ponadto celem jest również:

- poznanie spektrum powodów wycinki drzew w przestrzeni publicznej;
- zestawienie argumentów dotyczących uciążliwości drzew z korzyściami ich ochrony;
- inspiracja do przyjrzenia się lokalnym drzewom, posłuchania ich historii, wspomnień z nimi związanych, podkreślenia ich roli w życiu społecznym;
- zastanowienie się, co można dla nich zrobić.

Metoda:

- praca z tekstem,
- kalambury,
- praca w grupach, rywalizacja,
- układanie ciągów przyczynowo-skutkowych,
- mapa myśli, ozdabianie, hasztagowanie, dorysowywanie dowolnych elementów itp.

DRZEWO ŻYCZEŃ

scenariusz działań edukacyjnych

Potrzebne materiały, organizacja przestrzeni:

- książki lub ich fragmenty:
 - 1.) Katherine Appelgate, Drzewo życzeń, Warszawa 2022;
 - 2.) Jan Mencwel, Betonoza. Jak się niszczy polskie miasta, Warszawa 2020; strony: 44 – 47 rozdział: „Alfabet drwala”;
- duży stół lub kilka stołów połączonych w wyspę;
- krzesła dla osób uczestniczących (usadzić tak, by utworzyły dwie grupy, po prawej i lewej stronie stołu);
- 2 duże arkusze szarego/białego papieru. Jeden arkusz umocowany pionowo, np. na flipcharcie, na nim potrzebny będzie zarys drzewa: pień oraz gałęzie bez liści, drugi arkusz na stole – pusty;
- flamastry do rysowania;
- 1-3 wydruki zdjęć okolicznych drzew. Wybrane drzewo powinno być gatunkiem rodzimym, wiekowym (subiektywnie), może mieć wartość sentymentalną;
- karteczki samoprzylepne w kolorze zielonym lub kartki z recyklingu pocięte w kształt liści oraz klej w sztyfcie (muszą być takiej wielkości, by można było na nich napisać kilka słów).

PRZYGOTOWANIE

KROK 1

Przygotowanie ogłoszenia.

Przygotuj ogłoszenie o spotkaniu. Zajęcia są oparte o dwie książki. Jeśli prowadzisz Dyskusyjny Klub Książki, możesz scenariusz wykorzystać na jednym z takich spotkań.

KROK 2

Wybór drzewa i przygotowanie zdjęć.

Przejdź się po okolicy w celu wyboru najładniejszego lub najcenniejszego drzewa. Może to być wybór zupełnie subiektywny, a może wiesz, że jakieś drzewo jest cenne i charakterystyczne, wiążą się z nim jakieś wspomnienia czy przygody. Wybierz jednak takie, które jest rodzimego gatunku. Jeśli masz wątpliwość sprawdź tutaj ([rodzime-gatunki-drzew-w-polsce](#)). Zrób zdjęcie jednemu lub kilku i wydrukuj na drukarce.

KROK 3

Poszerzenie własnej wiedzy.

Przeczytaj zawarte w scenariuszu poniżej „Przydatne informacje” i uzupełnij swoją wiedzę zaglądając do zaproponowanych artykułów. Zapoznaj się z książkami wymienionymi w punkcie „Potrzebne materiały i organizacja przestrzeni” i z „Rekomendacjami” w dalszej części scenariusza.

KROK 4

Przebieg zajęć.

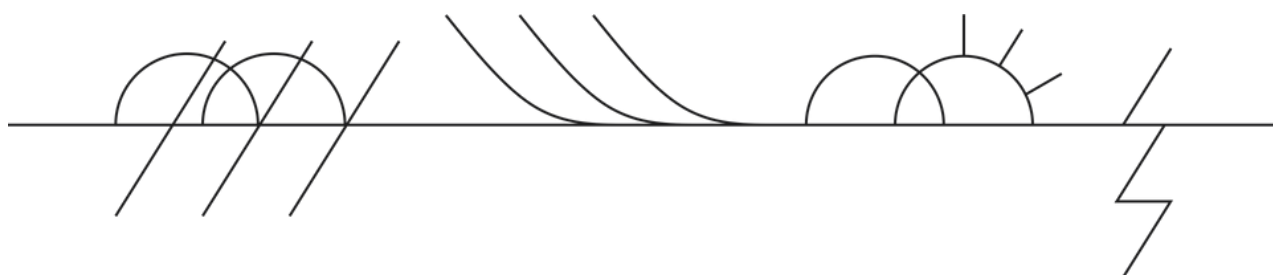
- **Rozgrzewka.** Poproś, aby każdy przedstawił się swoim imieniem i zestawiał je z nazwą drzewa na tę samą literę. Na przykład Akacja Agnieszka, Dębowa Dorotka, Jesionowa Justyna itd. Po zakończeniu rundki poproś, by podczas dzisiejszego spotkania mówić w swoim imieniu oraz dzielić się własną perspektywą, a także starać się uważnie słuchać i zadawać pytania, by lepiej zrozumieć perspektywę innych. (10 min)
- **Wstęp prowadzącej/prowadzącego:** *Jest taka książka dla dzieci autorki Katherine Applegate pt. Drzewo życzeń. Opowiada o ponad 200-letnim Dębie, zwanym Drzewem Życzeń. Co roku, o stałej porze, 1 maja, ludzie wieszają na nim swoje prośby. Dąb jest więc świadkiem ludzkich historii, powiernikiem sekretów, przyjaźni, miłości, ale też, niegodziwości. Jest oczywiście schronieniem dla licznych zwierząt. Jednak pewnego dnia zapada nieodwołalna decyzja o ścięciu drzewa...* Tutaj przerywamy opowiadanie dla dzieci, bo życie nie jest bajką i zaglądamy do reportażu dla dorosłych pt. „Betonoza”, gdzie na stronie 44 możemy zapoznać się z całym spektrum powodów decyzji rozmaitych instytucji, umownie nazwanym drwalem. Zapoznamy się „Alfabetem drwala” za pomocą kalamburów. (5 min)

- Praca w grupach:** Podziel uczestników na dwie grupy, niech wyłonią spośród siebie dwóch pokazujących. Kalambury będą rywalizacją w grupach. Grupa A wymienia dowolną literę alfabetu, przedstawiciel A pokazuje wszystkim na migi hasło na tę właśnie literę, np. A – alergie (1 minuta na odgadnięcie). Grupa, która pierwsza odgadnie – w nagrodę wybiera dowolną literę alfabetu. Zanim przejdziecie do kolejnej zagadki, poproś, aby ktoś przeczytał komentarz z książki. Jeśli hasło nie zostanie odgadnięte w ciągu jednej minuty, prowadząca dopowiada sama i czyta komentarz z książki. Grupa B wymienia literę alfabetu i wszyscy odgadują. Przy literce c – choroba (można skomentować: strach pomyśleć, jak drwal postępuje z dzieckiem, które ma chore mleczaki...). Nie musimy odgadywać wszystkich liter, jeśli skończy się czas. (15 min).
- Zachęć do kreatywnego rysowania lub pisania na arkuszu rozłożonym na stole. Stwórzcie intuicyjną mapę myśli na temat „beztroskiego” życia bez drzew. Narysujcie lub opiszcie np. ulice, ogromne parkingi, upał, smog, powódzie, itp. Możesz zacząć od takiego wstępu: *Wyobraźmy sobie, że drwal jest już zadowolony – nikt nie ma alergii, żaden korzeń nie zagraża już budynkom, parkingi są tak wielkie, że pozostają prawie puste, inwestycje się piętrzą, nikt nie oberwie gałęzią, zaoszczędzi czas na grabienie liści i właściwie znikną wszelkie problemy, ale.... Jak będzie wyglądało takie życie?* (10min)**
- Jak widać z Waszych rysunków, życie bez drzew nie wygląda atrakcyjnie ani bezpiecznie. Może się jednak okazać, że niektóre osoby uczestniczące widzą zalety życia bez drzew np. brak liści do grabienia. Teraz poproś o wypisywanie zalet drzew na przygotowanych kartkach samoprzylepnych/liściach i przyklejenie ich na arkusz powieszony pionowo z zarysem drzewa. Możesz skorzystać z podpowiedzi znajdujących się w załączniku nr 1. Niech liści będzie dużo i niech znajdą się na narysowanym drzewie. (10min)
- Położ na stole przygotowane fotografie drzew. Spróbujcie razem wybrać najbardziej cenne i o nim porozmawiajcie. Pytania pomocnicze:

 1. Gdybyście mieli wybrać jedno z nich, to które? Dlaczego?
 2. Czy macie z którymś z nich jakieś wspomnienia?
 3. Czego mogło być świadkiem w przeszłości? Czego będzie świadkiem kiedyś?
 4. Czy istnieją jakieś niedogodności/ zagrożenia związane z tym drzewem np. zasłania widoczność na drodze, jest bardzo blisko zabudowań i stanowi niebezpieczeństwo podczas burzy?
 5. Jakie są korzyści wynikające z jego obecności?
 6. Jak wyglądałaby Wasza miejscowość bez tego drzewa?
 7. Jak można wspólnie zadbać o to drzewo?
 8. Jak uniknąć konfliktów wokół tego drzewa, czy są jakieś rozwiązania?

Każda osoba oddająca głos kładzie narysowane serduszko albo swoją rękę obok zdjęcia. Jeśli uda się Wam wymyślić dla niego nazwę, to postugujcie się od tej pory tym imieniem. (25 min)

- **Opowiedz zakończenie Bajki:** Bajka o 200-letnim Dębie, to nie tylko opowieść o starym drzewie, ale też o tolerancji dla emigrantów. Pewnego dnia na starej korze ktoś wyciął napis WYNOCHA. W dniu wyznaczonej wycinki drzewa zgromadziło się mnóstwo ludzi: mieszkańców, reporterów, ciekawskich, uczniów i nauczycieli pobliskich szkół (także zwierząt). Ludzie wiązali na gałązkach tylko jedno życzenie: ZOSTAŃCIE. Tym sposobem wyrazili solidarność dla przybyszów i ocalili drogie im drzewo. Zapytaj, czy ta opowieść może być inspiracją do lokalnych działań? Czy znają jakieś sytuacje, gdy ktoś uratował przed wycinką drzewo. (15min)

ZAŁĄCZNIK NR 1

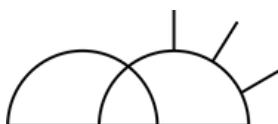
Zalety drzew. Przykładowe odpowiedzi:

poprawia warunki wokół siebie (chłodniej, bardziej wilgotno, przyjemny odpoczynek), na liściach osadzają się zanieczyszczenia, które dzięki temu nie trafiają do naszych płuc, chroni i karmi zwierzęta, chroni klimat, obniża poziom stresu, wzmacnia układ odpornościowy, poprawia pamięć i koncentrację, zwiększa bezpieczeństwo, poprawia atrakcyjność miejsc, wpływa na wzrost cen nieruchomości.

PRZYDATNE INFORMACJE:

- Drzewa pochłaniają CO₂. Połowę emitowanego przez nas rocznie CO₂ pochłaniają naturalne rezerwuary węgla, m.in. roślinność w procesie fotosyntezy (¼).
- Wylesianie powoduje emisję CO₂, ponieważ podczas wycinki bardzo mocno redukujemy pochłanianie, jednocześnie uruchamiając glebowy zbiornik CO₂. Mamy zatem do czynienia z potężną emisją dwutlenku węgla.
- W ostatnich dekadach zmiana klimatu doprowadziła do częstszych i bardziej intensywnych pożarów. Zdaniem ekspertów i ekspertek zjawisko to – wraz z rosnącymi temperaturami – będzie się nasilać. Powód? Dwutlenek węgla, który emitowany jest w trakcie pożarów, przyczynia się w pewnym stopniu do globalnego ocieplenia. Wzrost globalnej temperatury powoduje, że w różnych regionach świata jest coraz bardziej sucho, a to sprzyja pożarom. Podczas pożarów emitowany jest CO₂ itd. - powstaje tzw. pętla sprzężenia zwrotnego między tymi dwoma zjawiskami, które nawzajem się napędzają.
- Drzewa zapewniają pożywienie i schronienie różnym gatunkom zwierząt, w tym chronionych.
- Wzrost temperatury pociąga za sobą liczniejsze i silniejsze fale upałów. Drzewa „pomagają” w trakcie upałów zapewniając cień i wytchnienie.
- Pożary powodują emisję CO₂, tak samo jak wylesianie.

REKOMENDACJE

- Lokalna rozmowa o roli drzew w kontekście globalnego ocieplenia jest bardzo ważna, biorąc pod uwagę popularność lokalnych wycinek. [Poczytaj o roli lasów w pochłanianiu CO2](#) oraz artykuł „[Na skróty przez las? Nie tędy droga](#)”.
- Tak jak w bajce „Drzewo życzeń”, istotą ochrony drzew jest nadawanie imion, świętowanie oraz pozytywny rozgłos. Decydenci będą unikać kontrowersyjnych decyzji, jeśli zobaczą, że drzewa są ważne dla społeczności.
- Zastanów się nad tym, co drzewa dają lokalnej społeczności: miejsca wypoczynku i rekreacji, schronienia przed upałem, a może wiążą się z ważnym wydarzeniem zapisanym w pamięci zbiorowej? Zapoznaj się z konkursem na Drzewo Roku: <https://drzeworoku.pl/>
- Sprawdzaj regularnie planowane wycinki drzew na ekoportalu. Każda gmina ma obowiązek wpisywania tam planowanych wycinek. W razie potrzeby, reaguj za pośrednictwem organizacji pozarządowych. To one są stroną dla decydentów, nie jednostka.
- Jeśli kiedykolwiek będziesz chciała/chciał zaangażować się w ratowanie drzew, znajdź mocnych sprzymierzeńców (duże organizacje pozarządowe, dendrologów, media). Zanim napiszesz petycję, skorzystaj z konsultacji prawnej. Unikaj emocjonalnego języka. Nie odpisuj na zaczepne komentarze czy hejt.

ŹRÓDŁA WIEDZY, MATERIAŁÓW, INSPIRACJI

- Pochwała drzew - naukatolubie.pl
- Rodzime drzewa Polski – wikipedia.org
- [Zmiany klimatu i pożary wzajemnie się napędzają. Naukowcy: przerażająca pętla - rp.pl](#)
- [Pochłanianie CO2 przez lasy w pytaniach i odpowiedziach \(naukaoklimacie.pl\)](#)
- [Mit: By zwalczyć globalne ocieplenie, wystarczy sadzić więcej drzew - naukaoklimacie.pl](#)
- Warto sprawdzać regularnie planowane wycinki w swojej okolicy: [Ekoportal Wykaz](#)

